

Sygn. akt III KK 301/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Jacek Błaszczyk
SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

w sprawie **J. K. (K.)**

skazanego za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2022 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść oskarżonego od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. VII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Ś. z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. akt VII K [...],

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w B. VII Zamiejscowemu Wydziałowi Karnemu w Ś. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. VII Zamiejscowy Wydział Karny w Ś. wyrokiem z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. VII K [...] uznał J. K. za winnego tego, że „ w dniu 17 września 2016 r. w P. prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki F. o nr rej. [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości, będąc wcześniej prawomocnie

skazanym za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. VII K [X.], tj. przestępstwa z art.178a § 4 k.k.”, za co został skazany na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na mocy tego wyroku orzeczono środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz zobowiązano oskarżonego do uiszczenia świadczenia pieniężnego w wysokości 10 000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Wyrok ten uprawomocnił się 24 stycznia 2017 r. bez postępowania odwoławczego.

Od tego wyroku kasację na korzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny.

W kasacji zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a to art. 178a § 4 k.k. oraz art. 76 § 1 i 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., przez niezasadne przypisanie oskarżonemu popełnienie przestępstwa zakwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k., podczas gdy w dacie wyrokowania, tj. w dniu 16 stycznia 2017 r., jak również w dacie popełnienia przypisanego zachowania, tj. w dniu 17 września 2016 r., J.K. nie był osobą prawomocnie skazaną za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, gdyż skazanie na mocy wyroku Sądu Rejonowego w B. VII Zamiejscowy Wydział Grodzki w Ś. z dnia 16 stycznia 2007 r., w sprawie o sygn. akt VII K [X.], uległo zatarciu z mocy prawa przed upływem 24 stycznia 2012 r., a nadto czyn zabroniony z art. 178a § 1 k.k. nie został popełniony w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów orzeczonego na mocy wyroku w sprawie o sygn. akt VII K [X.].

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B. VII Zamiejscowemu Wydziałowi Karnemu w Ś. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Przesłanką surowszej odpowiedzialności karnej sprawcy czynu z art. 178a § 4 k.k. jest m.in. stwierdzenie wcześniejszego prawomocnego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Przeszkodą do przyjęcia wobec sprawcy, któremu zarzucono prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym tej surowszej odpowiedzialności karnej z art. 178a § 4 k.k., jest zaistniały w dacie wyrokowania fakt zatarcia z mocy prawa wcześniejszego skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. lub wymienione w art. 178a § 4 k.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., III KK 36/18; z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 699/18).

Zatem, podstawową przesłanką przypisania J. K. odpowiedzialności karnej za zarzucony czyn, było dokonanie poprawnej analizy ziszczenia się warunków przewidzianych w treści art. 178a § 4 k.k. Dla przyjęcia prawidłowej kwalifikacji czynu przypisanego nieodzowne było przeprowadzenie oceny prawnej skutków skazania J. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w B. VII Zamiejskowy Wydział Grodzki w Ś. z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. akt VII K [X.]. W kasacji słusznie wskazano, że takiej poprawnej analizy Sąd pierwszej instancji nie dokonał. Nie dostrzeżono bowiem, że wyżej wymienione prawomocne skazanie, w dacie wyrokowania w sprawie będącej przedmiotem kasacji, uległo już zatarciu z mocy prawa.

Zgodnie natomiast z treścią art. 106 k.k. skazanie uważa się za niebyłe z chwilą zatarcia. Zatem fakt uprzedniego skazania, z chwilą jego zatarcia, nie może rodzić dla skazanego żadnych negatywnych konsekwencji, a więc nie może być uwzględniany w rozważaniach na zakresie odpowiedzialności karnej.

Sąd *meriti* dysponował informacją Krajowego Rejestru Karnego (k. 11 – 12), z której wynikało, że J. K. przed popełnieniem zarzuconego mu czynu był trzykrotnie prawomocnie skazany przez Sąd Rejonowy w B. VII Zamiejskowy Wydział Grodzki w Ś.:

1. w sprawie o sygn. VII K [Y.] wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2003 r. za czyn z art. 209 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności,
2. w sprawie o sygn. VII K [X.] wyrokiem z dnia 16 stycznia 2007 r., za czyn z art. 178a § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lata z orzeczeniem środków

karnych: 5 lat zakazu prowadzenia pojazdów, 200 złotych świadczenia pieniężnego oraz podania wyroku do publicznej wiadomości,

3. w sprawie o sygn. VII K [Z.] wyrokiem z dnia 27 listopada 2012 r. za czyn z art. 27c ust. 1 pkt 2 ustawy o rybactwie śródlądowym na karę roku ograniczenia wolności.

Sąd Rejonowy orzekając w niniejszej sprawie nie wyciągnął należytych wniosków z faktu, że orzeczenia te zapadły pod rządami Kodeksu karnego w kształcie obowiązującym przed nowelizacją, która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r., co w połączeniu z brakiem zarządzenia odnośnie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. VII K [X.], powinno doprowadzić Sąd *meriti* do wnikliwej oceny sytuacji procesowej oskarżonego w płaszczyźnie instytucji zatarcia skazania.

Analizowane orzeczenie wydane w sprawie o sygn. VII K [X.] uprawomocniło się 24 stycznia 2007 r. i zgodnie z treścią przepisu art. 76 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.) co do zasady powinno ulec zatarciu z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, czyli z upływem 24 lipca 2010 r. – skoro jak już wskazano, nie zarządzono wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności. Z zatarciem skazania w tymże terminie nie kolidowały orzeczone środki karne, gdyż w dniu 2 marca 2007 r. wykonano środek karny podania wyroku do publicznej wiadomości, a w dniu 7 grudnia 2009 r. wykonano środek karny w postaci świadczenia pieniężnego. Uwzględniając natomiast, że w sprawie o sygn. VII K [X.] orzeczono nadto środek karny 5 lat zakazu prowadzenia pojazdów, stosownie do treści art. 76 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.), okres zatarcia skazania tego orzeczenia uległ wydłużeniu do momentu wykonania tego środka, jego darowania, albo przedawnienia jego wykonania. Okres zakazu prowadzenia pojazdów liczony jest od daty uprawomocnienia się orzeczenia, przy czym na jego poczet zalicza się także ten dzień, co uzasadnione jest materialnym charakterem terminu określonego w art. 43 § 1 k.k., obliczanym „od dnia do dnia” (*dies a quo*) według zasady *computatio civilis*, czego wyrazem jest w szczególności dyspozycja art. 43 § 2 k.k. (zob. R.A. Stefański, Glosa do postanowienia SN z 12.03.1992 r., II KRN 20/92, OSP 1992, z. 10, poz. 221; wyrok SN z 30.09.2020 r., III KK 278/20). In concreto, przy przyjęciu

rozpoczęcia biegu okresu trwania orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów od uprawomocnienia się orzeczenia, tj. 24 stycznia 2007 r., okres ten upłynął z końcem dnia 24 stycznia 2012 r. Ta ostatnia data wyznacza ostateczną granicę czasową, w której doszło do zatarcia skazania J. K. wynikającego z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. VII Zamiejscowego Wydziału Grodzkiego w Ś. z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. VII K [X.].

Rozważając moment zatarcia skazania wynikającego ze wskazanego wyroku, słusznie podniesiono w kasacji, że w stanie prawnym obowiązującym przed 1 lipca 2015 r., przepis art. 76 § 1 k.k. wyłączał stosowanie art. 108 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., IV KK 239/17). Nadto podnieść należało, że z art. 21 ustawy nowelizującej wynika, iż do skazań prawomocnymi wyrokami wydanych przed dniem jej wejścia w życie, w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu nadanym nowelą, chyba że okres zatarcia skazania upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Jeżeli jednak według przepisów Kodeksu karnego, w brzmieniu nadanym nowelą, okres zatarcia skazania upłynąłby przed dniem wejścia w życie noweli, zatarcia skazania następuje z dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Przenosząc powyższe w realia sprawy niniejszej – ponieważ w postępowaniu zakończonej wyrokiem Sądu Rejonowego w B. VII Zamiejscowy Wydział Grodzki z dnia 16 stycznia 2007 r. zatarcie skazania nastąpiło przed dniem 1 lipca 2015 r., do oceny zatarcia skazania w tej sprawie nie miały znaczenia inne prawomocne orzeczenia wskazane w informacji z Krajowego Rejestru Karnego, a to z uwagi na fakt, że przepis art. 76 k.k. stanowił *lex specialis* w stosunku do regulacji z art. 108 k.k.,

Podsumowując, oskarżony J. K., w dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy w B. VII Zamiejscowy Wydział Karny w Ś. w sprawie o sygn. akt VII K [...], tj. w dniu 16 stycznia 2017 r., nie był osobą prawomocnie skazaną za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Wobec tego przypisanie mu przestępstwa określonego w art. 178a § 4 k.k. nastąpiło z rażącą obrazą tego przepisu.

Z uwagi na to, że środek karny w postaci 5 letniego zakazu prowadzenia pojazdów, orzeczony w sprawie o sygn. akt VII K [X.] został wykonany w dniu 24

stycznia 2012 r., w realiach analizowanego postępowania nie można również uznać, że przesłanką do przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej z art. 178a § 4 k.k. był fakt popełnienia czynu w okresie obowiązywania przedmiotowego zakazu. Czyn, który przypisano oskarżonemu zaskarżonym kasacją wyrokiem został bowiem popełniony w dniu 17 września 2016 r.

Wskazane uchybienia miały zdaniem Sądu Najwyższego miały istotny wpływ na treść wyroku, gdyż zastosowanie surowszej odpowiedzialności z art. 178a § 4 k.k. wiązało się z możliwością wymierzenia oskarżonemu wyłącznie kary pozbawienia wolności, bez możliwości alternatywnego wymierzenia na podstawie tego przepisu kary grzywny lub ograniczenia wolności, tak jak to przewiduje przepis art. 178a § 1 k.k. Dokonanie prawidłowej oceny prawnej zachowania oskarżonego skutkowałoby również wymierzeniem czasowego, a nie dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 2 k.k. i art. 43 § 1 k.k.) oraz możliwością orzeczenia świadczenia pieniężnego, którego dolna granica została ustanowiona w niższej wysokości niż w przypadku sprawcy czynu z art. 178a § 4 k.k. (*vide* art. 43a § 2 k.k.).

Mając na uwadze przedstawione wywody należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w B. VII Zamiejscowemu Wydziałowi Karnemu w Ś. do ponownego rozpoznania, w toku którego dokonana zostanie prawidłowa subsumcja zachowania oskarżonego.

Z tych względów orzeczono jak w wyroku.